

บทที่ 1 บทนำ

หลักการและเหตุผล

ตามที่กระทรวงการคลังได้ออกประกาศเรื่องหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ส่วนราชการใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ประกอบกับ ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยเงินรายรับของสถานศึกษา พ.ศ.2548 ข้อ 10 ได้กำหนดเรื่องการบัญชีให้ทำตามระบบบัญชีที่สอดคล้องกับหลักการและนโยบายบัญชี สำหรับหน่วยงานภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนดดังกล่าว ดังนั้น กระทรวงกลาโหมจึงได้จัดทำคู่มือการจัดทำบัญชีเงินรายรับของสถานศึกษา เพื่อให้ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหมที่มีเงินรายรับของสถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำบัญชีเงินรายรับของสถานศึกษา และถือปฏิบัติเป็นไปแนวทางเดียวกัน

วัตถุประสงค์

การจัดทำคู่มือการจัดทำบัญชีเงินรายรับของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำบัญชีเงินรายรับของสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการบัญชีเงินรายรับของสถานศึกษา พ.ศ.2548 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมการเบิกจ่ายเงินรายรับของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
2. เพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมเงินและการเก็บรักษาเงินให้ถูกต้องครบถ้วน
3. เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่าการรับจ่ายเงินรายรับของสถานศึกษานั้น ๆ ได้มีการบันทึกรายการในบัญชีถูกต้องครบถ้วน
4. เพื่อเป็นหลักฐานสำหรับการตรวจเงินหรือผู้มีหน้าที่ตรวจเงินและบัญชีได้ตรวจสอบว่าการรับจ่ายเงินตลอดจนการเก็บรักษาเงิน ได้ปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
5. เพื่อเป็นแหล่งที่มาของตัวเลขหรือข้อมูลสถิติต่าง ๆ สำหรับใช้ในการตรวจ วิเคราะห์ และจัดทำรายงานเสนอผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบฐานะเงินรายรับของสถานศึกษานั้น

ขอบเขต

แนวทางที่กำหนดไว้ในคู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นภายใต้หลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2 ผังบัญชีมาตรฐานสำหรับหน่วยงานภาครัฐ Version 2560 และมาตรฐานรายการการเงินสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

บทที่ 2 หลักการและนโยบายการบัญชี

นโยบายการบัญชีตามคู่มือฉบับนี้ จัดทำขึ้นตามมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด เพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของสถานศึกษาอย่างถูกต้องรวมทั้งสามารถให้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และวางแผนในการบริหารโดยบันทึกรายการบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) ซึ่งเป็นวิธีการบัญชีที่ใช้หลักในการพิจารณาบันทึกรายได้และค่าใช้จ่ายให้อยู่ในงวดเวลาต่าง ๆ โดยคำนึงถึงเงินได้ที่พึงรับและค่าใช้จ่ายที่พึงจ่ายเพื่อแสดงผลการดำเนินงานของแต่ละเวลาอย่างเหมาะสม

หลักการบัญชี หมายถึง แนวปฏิบัติในการรวบรวม จัดบันทึก จำแนก สรุปผล และรายงานเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเงินของสถานศึกษา

นโยบายการบัญชี หมายถึง หลักการโดยเฉพาะ หลักเกณฑ์ ประเพณีปฏิบัติ กฎเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติที่สถานศึกษาใช้ในการจัด และนำเสนองบการเงิน ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่าเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการบันทึกบัญชีรายการทางบัญชี และการเปิดเผยข้อมูลในรายงานการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของสถานศึกษา โดยถูกต้องตามที่ควรและสอดคล้องกับหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ เมื่อใช้นโยบายการบัญชีใดแล้วจะต้องถือปฏิบัติตามวิธีการบัญชีนั้นอย่างสม่ำเสมอ เว้นแต่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงในรอบปีบัญชีใด ก็ให้เปิดเผยการเปลี่ยนแปลงนั้นในรายงานการเงินปีนั้น ๆ ด้วย

1. นโยบายการบัญชีทั่วไป ประกอบด้วย

1.1 ใช้หลักบัญชีคู่ (Double Entry) หมายถึง การกำหนดวิธีลงบัญชี สำหรับรายการการเงินที่เกิดขึ้นครั้งหนึ่ง จะต้องลงบัญชีสองด้าน คือ เดบิตบัญชีหนึ่งและเครดิตอีกบัญชีหนึ่งด้วยจำนวนเงินที่เท่ากัน

1.2 ใช้หลักการบัญชีแบบเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) หมายถึง หลักเกณฑ์ทางบัญชีที่ใช้รับรู้รายการและเหตุการณ์เมื่อเกิดขึ้น มิใช่รับรู้เมื่อมีการรับหรือจ่ายเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสด

1.3 ใช้รอบระยะเวลาบัญชี (Accounting Period) ตามปีงบประมาณ คือ วันที่ 1 ตุลาคม ปีปัจจุบันถึงวันที่ 30 กันยายน ปีถัดไป

2. นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์

2.1 ประเภทสินทรัพย์

2.1.1 สินทรัพย์หมุนเวียน

2.1.1.1 เงินสด หมายถึง เงินสดในมือ เช็ค ดราฟต์ และธนาคณัติ

2.1.1.2 เงินฝากธนาคาร

2.1.1.3 เงินฝากส่วนราชการ

2.1.1.4 เงินฝากคลัง

2.1.1.5 ลูกหนี้เงินยืม

2.1.1.6 ลูกหนี้อื่น

2.1.1.7 วัสดุคงเหลือ

2.1.1.8 ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า

2.1.1.9 รายได้ค้างรับ

2.1.1.10 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

2.1.2 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

2.1.2.1 ที่ดิน

2.1.2.2 อาคาร

2.1.2.3 อุปกรณ์

2.1.2.4 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

2.1.2.5 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

2.2 การรับรู้สินทรัพย์

2.2.1 เงินสดและเงินฝากธนาคาร หมายถึง เงินสดในมือ เช็ค ดราฟต์ และธนาคณ์ติ
สถานศึกษาจะรับรู้เงินสดและเงินฝากธนาคารในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้

2.2.2 เงินฝากส่วนราชการ หมายถึง เงินที่สถานศึกษาฝากไว้ในบัญชีเงินราชการของ
สถานศึกษาหรือของส่วนราชการต้นสังกัด สถานศึกษาจะรับรู้เงินฝากส่วนราชการในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้

2.2.3 เงินฝากคลัง หมายถึง เงินนอกงบประมาณที่สถานศึกษาฝากไว้กับกระทรวงการคลัง
สถานศึกษาจะรับรู้เงินฝากคลังในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้

2.2.4 ลูกหนี้เงินยืม หมายถึง ลูกหนี้ภายในสถานศึกษา กรณีให้ข้าราชการ
พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ยืมเงินไปใช้จ่ายในการปฏิบัติงานโดยไม่มีดอกเบี้ย สถานศึกษา จะรับรู้ลูกหนี้ในกรณีนี้
ตามมูลค่าที่จะได้รับ โดยไม่ต้องตั้งบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

2.2.5 ลูกหนี้อื่น หมายถึง ลูกหนี้ที่เกิดจากรายการอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น

2.2.6 วัสดุคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ที่สถานศึกษา มีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ
โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูงและไม่มีลักษณะคงทนถาวร ได้แก่ วัสดุสำนักงาน สถานศึกษาจะรับรู้วัสดุ
คงเหลือในราคาทุน

2.2.7 ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่สถานศึกษาจ่ายเพื่อซื้อสินทรัพย์หรือ
บริการไปแล้วและจะได้รับประโยชน์ตอบแทนในอนาคตซึ่งคาดว่าจะใช้หมดไปในระยะสั้น สถานศึกษาจะรับรู้
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าตามมูลค่าของสินทรัพย์หรือบริการที่คาดว่าจะได้รับ

2.2.8 รายได้ค้างรับ หมายถึง รายได้อื่นของสถานศึกษาซึ่งเกิดรายได้ขึ้นแล้ว
แต่ยังไม่ได้รับชำระเงิน สถานศึกษาจะรับรู้รายได้ค้างรับตามมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ

2.2.9 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น หมายถึง สินทรัพย์หมุนเวียนประเภทอื่น
นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น ซึ่งจะเกิดประโยชน์แก่สถานศึกษาในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

2.2.10 ที่ดิน หมายถึง อสังหาริมทรัพย์ที่สถานศึกษามีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการ
ดำเนินงาน สถานศึกษาจะรับรู้ที่ดินตามราคาทุนเฉพาะที่ดินที่สถานศึกษามีกรรมสิทธิ์

2.2.11 อาคาร หมายถึง อาคารและสิ่งปลูกสร้างประเภทต่างๆ เช่น อาคารสำนักงาน
อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์อื่น สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคารซึ่งเป็นต้นทุนในการตกแต่ง ต่อเติม
หรือปรับปรุงตัวอาคารภายหลังจากที่จัดสร้างอาคารเสร็จแล้ว รวมทั้งงานระหว่างก่อสร้างที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์
ซึ่งจะบันทึกบัญชีเป็นงานระหว่างก่อสร้างไว้ เมื่องานก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงจะโอนมาบันทึกเป็นอาคารและ
สิ่งปลูกสร้างประเภทนั้นๆ สถานศึกษาจะรับรู้อาคารและสิ่งปลูกสร้างตามราคาทุนทั้งอาคารและสิ่งปลูกสร้าง
ที่สถานศึกษามีกรรมสิทธิ์และไม่มีการมสิทธิ์ แต่สถานศึกษาได้ครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน
สถานศึกษาจะต้องบันทึกค่าเสื่อมราคาสะสมเพื่อนำไปหักออกจากราคาทุนของสินทรัพย์เพื่อให้ได้มูลค่าสุทธิ
ตามบัญชีการรับรู้ค่าเสื่อมราคาและค่าเสื่อมราคาสะสมให้คำนวณโดยวิธีเส้นตรง

2.2.12 อุปกรณ์ รวมถึงครุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ เช่น ครุภัณฑ์สำนักงาน ยานพาหนะ เครื่องมือและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น สถานศึกษาจะรับรู้อุปกรณ์ตามราคาทุน ที่มีมูลค่าต่อหน่วย หรือต่อชุด หรือต่อกลุ่ม ตั้งแต่ 5,000 บาท และบันทึกค่าเสื่อมราคาสะสมเพื่อนำไปหักออกจากราคาทุนของสินทรัพย์เพื่อให้ได้มูลค่าสุทธิตามบัญชีการรับรู้ค่าเสื่อมราคาและค่าเสื่อมราคาสะสม ให้คำนวณโดยวิธีเส้นตรง

รายการเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่เกิดขึ้นภายหลังการได้มาของสินทรัพย์นั้น จะรับรู้เป็นสินทรัพย์เมื่อรายการนั้น ทำให้สินทรัพย์มีสภาพดีขึ้น เมื่อเทียบกับมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น

- การปรับปรุง ขยายออก ต่อเติมสภาพอาคารให้มีอายุการใช้งานยาวนานขึ้นและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

- การปรับปรุงเพื่อยกระดับคุณภาพชิ้นส่วนของอุปกรณ์เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพดีขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายในการปรับแต่งคอมพิวเตอร์ เพื่อเพิ่มหน่วยความจำหลัก

- อาคารหรือครุภัณฑ์มีคุณสมบัติใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน

รายการในการบำรุงรักษาอาคารหรือต่อเติมอุปกรณ์จะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อรายการนั้นเป็นการรักษาสภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงานเดิมของสินทรัพย์โดยไม่มีการเพิ่มประสิทธิภาพ

ค่าใช้จ่ายที่รับรู้เป็นสินทรัพย์ จะบันทึกเป็นส่วนของสินทรัพย์เดิม หากสินทรัพย์ที่รับรู้ต้องใช้งานร่วมกับสินทรัพย์เดิม หรือทำให้สินทรัพย์เดิมทำงานได้ดีขึ้น โดยไม่ได้ทำให้มีคุณสมบัติใหม่เพิ่มเติม แต่ถ้าสินทรัพย์ที่รับรู้ทำให้สินทรัพย์เดิมมีคุณสมบัติใหม่เพิ่มขึ้น จะบันทึกเป็นสินทรัพย์รายการใหม่แยกต่างหากจากสินทรัพย์รายการเดิม

2.2.13 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวเงินที่สามารถระบุได้ และไม่มีรูปธรรม ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่หน่วยงานถือไว้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารงาน เช่น

2.2.13.1 โปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมถึงชุดคำสั่งงานคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ทั้งสำหรับผู้ใช้และผู้พัฒนาระบบ ทั้งที่ สถานศึกษาพัฒนาขึ้นเอง จ้างผู้พัฒนาระบบภายนอกให้พัฒนาขึ้นและโปรแกรมที่สถานศึกษาได้รับสิทธิในการใช้งานจากเจ้าของ โดยจ่ายค่าตอบแทนให้สถานศึกษาจะรับรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามราคาทุน และบันทึกค่าตัดจำหน่ายสะสมเพื่อนำไปหักออกจากราคาทุนของสินทรัพย์ เพื่อให้ได้มูลค่าสุทธิตามบัญชี การรับรู้ค่าตัดจำหน่ายและค่าตัดจำหน่ายสะสม โดยใช้วิธีคำนวณค่าใช้จ่ายตามวิธีเส้นตรงเช่นเดียวกับการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับกรณีที่สถานศึกษาอยู่ระหว่างการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งยังไม่เสร็จสมบูรณ์หากมีการตรวจรับงานเปลงวดๆ ให้บันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างการพัฒนาเมื่อพัฒนาเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงจะโอนมาบันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์แต่ละประเภท

- ราคาทุนของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมถึงต้นทุนที่เกิดขึ้นในการจัดหาหรือพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ส่วนที่ระบุได้โดยตรงว่าเกี่ยวข้องกับการจัดหาหรือพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือ ต้นทุนในการได้มาซึ่งสิทธิในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

- ในกรณีของโปรแกรมที่เป็นระบบปฏิบัติการ เช่น WINDOWS, WINDOWS NT และ UNIX เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องติดตั้งลงในอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อให้ระบบคอมพิวเตอร์ทำงานได้ตามปกติ หรือในกรณีของโปรแกรมควบคุมการทำงานของเครื่องมือหรืออุปกรณ์บางอย่างที่ใช้เทคโนโลยีสูง เช่น เครื่องมือทางการแพทย์ที่มีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ควบคุมการทำงาน ต้นทุนของโปรแกรมลักษณะนี้ควรถือเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนอุปกรณ์

2.2.13.2 สิทธิการเช่า หมายถึง สิทธิที่ได้รับเหนืออสังหาริมทรัพย์ที่เช่าจากเจ้าของสินทรัพย์โดยตรงตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาซึ่งปกติจะมีระยะเวลานาน เช่น สถานศึกษาเช่าที่ดิน หรืออาคารตามสัญญาเช่าระยะยาว สถานศึกษาจะบันทึกจำนวนเงินที่จ่ายล่วงหน้าเพื่อให้ได้สิทธิการเช่าสินทรัพย์ตามสัญญาเช่าระยะยาวเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนและต้องตัดจำหน่ายตลอดอายุของสัญญาเช่านั้น โดยวิธีเส้นตรง

2.2.14 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น หมายถึง สินทรัพย์ ไม่หมุนเวียนประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น

3. นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับหนี้สินและส่วนทุน

3.1 ประเภทของหนี้สิน

- 3.1.1 เจ้าหนี้
- 3.1.2 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย
- 3.1.3 รายได้รับล่วงหน้า
- 3.1.4 เงินรับฝาก
- 3.1.5 รายได้รอการรับรู้
- 3.1.6 ใบสำคัญค้างจ่าย
- 3.1.7 หนี้สินอื่น

3.2 การรับรู้หนี้สิน

3.2.1 เจ้าหนี้ จะเกิดขึ้นจากภาระผูกพันที่สถานศึกษามีต่อบุคคลภายนอก เช่น เจ้าหนี้จากการซื้อสินค้าและบริการ เจ้าหนี้รายจ่ายประเภททุน เจ้าหนี้อื่น เป็นต้น สถานศึกษาจะรับรู้เจ้าหนี้จากการซื้อสินค้าและบริการ และเจ้าหนี้รายจ่ายประเภททุนเมื่อสถานศึกษาได้รับสินค้าและบริการ และสินทรัพย์จากผู้ขายแล้ว การรับสินค้าและบริการและสินทรัพย์นี้หมายถึงจุดที่สถานศึกษาได้มีการตรวจรับเรียบร้อยแล้ว

3.2.2 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย หมายถึง จำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้วในรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันแต่ยังไม่ได้มีการจ่ายเงิน การจ่ายเงินจะกระทำในรอบระยะเวลาบัญชีถัดไป ค่าใช้จ่ายดังกล่าวอาจเกิดจากข้อกำหนดของกฎหมาย ข้อตกลงในสัญญา หรือจากบริการที่ได้รับแล้ว เช่น เงินเดือนหรือค่าจ้างค้างจ่าย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานค้างจ่าย ดอกเบี้ยค้างจ่าย สถานศึกษาจะรับรู้ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเมื่อเกิดค่าใช้จ่าย โดยการประมาณค่าตามระยะเวลาที่เกิดค่าใช้จ่ายนั้น

3.2.3 รายได้รับล่วงหน้า หมายถึง จำนวนเงินที่สถานศึกษาได้รับล่วงหน้าเป็นค่าสินทรัพย์หรือบริการที่สถานศึกษายังไม่ได้ส่งมอบสินทรัพย์หรือบริการให้ในขณะนั้นแต่จะส่งมอบให้ในอนาคต หรือได้รับเงินนอกงบประมาณล่วงหน้าโดยมีเงื่อนไขให้ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใดโดยเฉพาะและต้องนำเงินที่ใช้ไม่หมดส่งคืนคลัง รายได้รับล่วงหน้าจึงเป็นหนี้สินหรือภาระผูกพันของสถานศึกษาที่จะต้องส่งมอบสินทรัพย์หรือให้บริการในอนาคตจึงจะถือเป็นรายได้ สถานศึกษาจะรับรู้รายได้รับล่วงหน้าเมื่อได้รับเงิน

3.2.4 เงินรับฝาก หมายถึง จำนวนเงินที่สถานศึกษาได้รับฝากไว้ อาจเป็นเงินนอกงบประมาณประเภทเงินฝาก เงินมัดจำประกันสัญญา หรือเงินอื่นใด ซึ่งจะต้องจ่ายคืนให้แก่ผู้ฝาก หรือเป็นเงินผ่านมือที่จะต้องส่งต่อไปยังบุคคลที่สาม สถานศึกษาจะบันทึกเป็นหนี้สินไว้จนกว่าจะมีการจ่ายคืนหรือจ่ายต่อไปยังบุคคลที่สาม สถานศึกษาจะรับรู้เงินรับฝากเมื่อได้รับเงิน

3.2.5 รายได้รอการรับรู้ รับรู้เมื่อสถานศึกษาได้รับบริจาคหรือได้รับความช่วยเหลือเป็นเงินหรือสินทรัพย์ และได้รับอนุญาตให้เก็บไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงาน ถ้าสถานศึกษายังไม่อาจรับรู้เป็นรายได้จากเงินช่วยเหลือหรือเงินบริจาคได้ให้สถานศึกษาตั้งพักรายได้ไว้ทางด้านหนี้สินก่อนเป็นรายได้รอการรับรู้แล้วจึงทยอยตัดบัญชีเป็นรายได้ตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง

- สินทรัพย์ที่ได้มีราคาต่อหน่วย หรือต่อชุด หรือต่อกลุ่มต่ำกว่า 5,000 บาท ให้บันทึกบัญชีค่าใช้จ่ายควบคู่กับบัญชีรายได้

3.2.6 ใบสำคัญค้ำจ่าย รับรู้เมื่อได้รับใบขอเบิกเงิน

3.2.7 หนี้สินอื่น หมายถึง หนี้สินประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น

3.3 ส่วนทุน ประกอบด้วย

3.3.1 ทุน

3.3.2 รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม

3.3.3 รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ

3.4 การรับรู้ส่วนทุน

3.4.1 ทุน สถานศึกษาจะบันทึกบัญชีทุนเมื่อเริ่มตั้งสถานศึกษาหรือเมื่อเริ่มปฏิบัติ ตามระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง โดยสถานศึกษาจะต้องสำรวจสินทรัพย์และหนี้สินเพื่อตั้งยอดบัญชีด้วยจำนวน ผลต่างระหว่างสินทรัพย์และหนี้สินในบัญชีทุน

3.4.2 รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม จะแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน ของสถานศึกษาที่สะสมมาในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งสถานศึกษาจะนำมาบันทึกเพิ่มหรือลดส่วนทุน หรือสินทรัพย์สุทธิ ณ วันที่จัดทำรายงาน

3.4.3 รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ หมายถึง ผลการดำเนินงานสุทธิในปี ปัจจุบันซึ่งเกิดจากการปิดบัญชีรายได้และค่าใช้จ่าย

4. นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับรายได้

4.1 ประเภทของรายได้

4.1.1 รายได้ค่าธรรมเนียมการศึกษา

4.1.2 รายได้จากเงินช่วยเหลือ

4.1.3 รายได้จากการรับบริจาค

4.1.4 รายได้จากดอกเบี้ย

4.1.5 กำไร/ขาดทุนจากการขายสินทรัพย์

4.1.6 รายได้อื่น

4.2 การรับรู้รายได้

4.2.1 รายได้ค่าธรรมเนียมการศึกษา เป็นรายได้ค่าบำรุงการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาได้รับอนุญาตให้เก็บรายได้ดังกล่าวไว้เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงาน สถานศึกษาจะบันทึกการรับรู้เมื่อเกิดรายได้

4.2.2 รายได้จากเงินช่วยเหลือ สถานศึกษาอาจได้รับเงินตามโครงการช่วยเหลือร่วมมือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใด เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยไม่ระบุวัตถุประสงค์ สถานศึกษาจะรับรู้รายได้จากเงินช่วยเหลือเมื่อเข้าเกณฑ์ ดังนี้

4.2.2.1 ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือ และ

4.2.2.2 รัฐบาลหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือได้อนุมัติและยืนยันว่าจะโอนเงินให้ และ

4.2.2.3 จำนวนเงินช่วยเหลือที่จะได้รับสามารถกำหนดได้อย่างน่าเชื่อถือ โดยหากเป็นเงินช่วยเหลือที่มีข้อจำกัดในการใช้ ให้สถานศึกษารับรู้รายได้จากเงินช่วยเหลือตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นต่อการจับคู่รายได้จากเงินช่วยเหลือกับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น กรณีได้รับความช่วยเหลือเป็นสินทรัพย์ ให้สถานศึกษารับรู้รายได้จากเงินช่วยเหลือตามสัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์นั้นตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์

4.2.3 รายได้จากการรับบริจาค สถานศึกษาอาจได้รับบริจาคเงินหรือสินทรัพย์เพื่อไว้ใช้จ่ายในการดำเนินงาน สถานศึกษาจะรับรู้รายได้จากการรับบริจาคมดังนี้

4.2.3.1 เงินที่ได้รับบริจาค โดยไม่ระบุวัตถุประสงค์ให้รับรู้เป็นรายได้ทั้งจำนวน

4.2.3.2 กรณีสินทรัพย์ที่ได้รับบริจาคซึ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่สถานศึกษาเกินกว่า 1 รอบระยะเวลาบัญชีให้สถานศึกษารับรู้รายได้จากการรับบริจาคตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นต่อการจับคู่รายได้จากการรับบริจาคกับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้สถานศึกษารับรู้รายได้จากการรับบริจาคตามสัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์นั้นตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์

4.2.4 รายได้จากดอกเบี้ย เป็นค่าตอบแทนที่สถานศึกษาได้รับเนื่องจากการให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์จากเงินหรือเงินทุน สถานศึกษาจะรับรู้รายได้ดอกเบี้ยเมื่อเกิดรายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลา

4.2.5 กำไร/ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ กำไรที่เกิดจากการจำหน่ายสินทรัพย์ที่อยู่ในความควบคุมของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษานั้นสามารถเก็บไว้ใช้ในการดำเนินงานต่อไปได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลัง ให้ถือเป็นรายได้ของสถานศึกษา หากการจำหน่ายสินทรัพย์ที่อยู่ในความควบคุมของสถานศึกษาเกิดผลขาดทุนให้ถือเป็นค่าใช้จ่ายของสถานศึกษา สถานศึกษาจะรับรู้กำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์เมื่อสถานศึกษานั้นส่งมอบสินทรัพย์ให้กับผู้ซื้อ ในกรณีการจำหน่ายสินทรัพย์ที่สถานศึกษาไม่สามารถเก็บเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายไว้ใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ แต่มีภาระผูกพันต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ให้บันทึกจำนวนเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายในบัญชีรายได้แผ่นดินประเภทรายได้จากการจำหน่ายสินทรัพย์และบริการ และถ้าสินทรัพย์ที่จำหน่ายนั้นยังมีมูลค่าสุทธิตามบัญชีอยู่ ให้บันทึกล้างสินทรัพย์นั้นกับส่วนทุนของสถานศึกษา

4.2.6 รายได้อื่น เป็นรายได้ที่สถานศึกษามีสิทธิที่จะนำไปใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน บันทึกรับรู้เมื่อได้รับเงิน หรือเมื่อมีสิทธิเรียกร้องและสามารถคำนวณวงเงินได้อย่างถูกต้อง

5. นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย

5.1 ประเภทของค่าใช้จ่าย

5.1.1 ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร

5.1.2 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

5.1.3 ค่าเสื่อมราคา

5.1.4 ค่าตัดจำหน่าย

5.1.5 ค่าใช้จ่ายอื่น

5.2 การรับรู้ค่าใช้จ่าย

5.2.1 ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวกับบุคคลและการทำงาน เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ เป็นต้น สถานศึกษาจะรับรู้ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรเมื่อค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น

5.2.2 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายไปเพื่อการดำเนินงานของสถานศึกษา เช่น ค่าวัสดุ ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภค ฯลฯ บันทึกการรับรู้เมื่อได้รับของหรือบริการจากผู้ขาย หรือคู่สัญญาแล้ว และสามารถระบุมูลค่าสินค้าและบริการนั้น ได้ชัดเจนถูกต้องในงวดบัญชีที่สินค้าและบริการนั้นเกิดขึ้น

5.2.3 ค่าเสื่อมราคา หมายถึง การปันส่วนต้นทุนของสินทรัพย์ถาวรอย่างเป็นระบบตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ ค่าเสื่อมราคาเกิดจากการสูญเสียดegradation ในการให้บริการของสินทรัพย์ถาวรอันเนื่องมาจากเวลา การใช้งาน และความล้าสมัย สถานศึกษาจะต้องรับรู้การสูญเสียดegradation ในการให้บริการของสินทรัพย์ถาวรในรูปของค่าเสื่อมราคาคู่กับค่าเสื่อมราคาสะสมเป็นประจำในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี การคำนวณค่าเสื่อมราคาให้คำนวณโดยวิธีเส้นตรง

5.2.4 ค่าตัดจำหน่าย สถานศึกษาต้องปันส่วนมูลค่าเสื่อมสภาพของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอย่างมีระบบตลอดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์นั้น สถานศึกษาจะรับรู้การสูญเสียดegradation ในการให้บริการของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนในรูปของค่าตัดจำหน่ายคู่กับค่าตัดจำหน่ายสะสมเป็นประจำในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี โดยใช้วิธีคำนวณค่าใช้จ่ายตามวิธีเส้นตรงเช่นเดียวกับการคิดค่าเสื่อมราคา

5.2.5 ค่าใช้จ่ายอื่น หมายถึง ค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น สถานศึกษาจะรับรู้ค่าใช้จ่ายอื่น เมื่อเกิดค่าใช้จ่ายนั้น

บทที่ 3

ผังบัญชี

โครงสร้างผังบัญชีมาตรฐาน

โครงสร้างผังบัญชีมาตรฐาน เป็นการแสดงภาพรวมของการจำแนกประเภทบัญชีในผังบัญชีให้เห็นในลักษณะที่เป็นระบบ โดยแสดงชื่อของกลุ่มบัญชีเป็นลำดับชั้น (Hierarchical Order) การจัดจำแนกบัญชีในโครงสร้างผังบัญชียังทำโดยอาศัยคุณสมบัติและลักษณะร่วมกันบางประการของบัญชีต่างๆ เป็นเกณฑ์ในการจัดแบ่งกลุ่มบัญชีแต่ละระดับ ซึ่งสอดคล้องกับลำดับการแสดงรายการในงบการเงินตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานรายงานการเงิน

การจัดจำแนกประเภทบัญชีในที่นี่ จะแบ่งเป็น 4 ระดับ แสดงไว้โดยใช้เลขที่กำกับให้เห็นเป็นระดับๆ เริ่มตั้งแต่กลุ่มบัญชีระดับที่ 1 ซึ่งเป็นระดับที่ให้ข้อมูลโดยสรุปมากที่สุด แบ่งย่อยลงไปให้ละเอียดมากขึ้นจนถึงกลุ่มบัญชีระดับที่ 4 ซึ่งเป็นระดับที่ให้ข้อมูลโดยละเอียดน้อยที่สุด และต่อจากนั้นจะเป็นบัญชีแยกประเภท ดังนี้

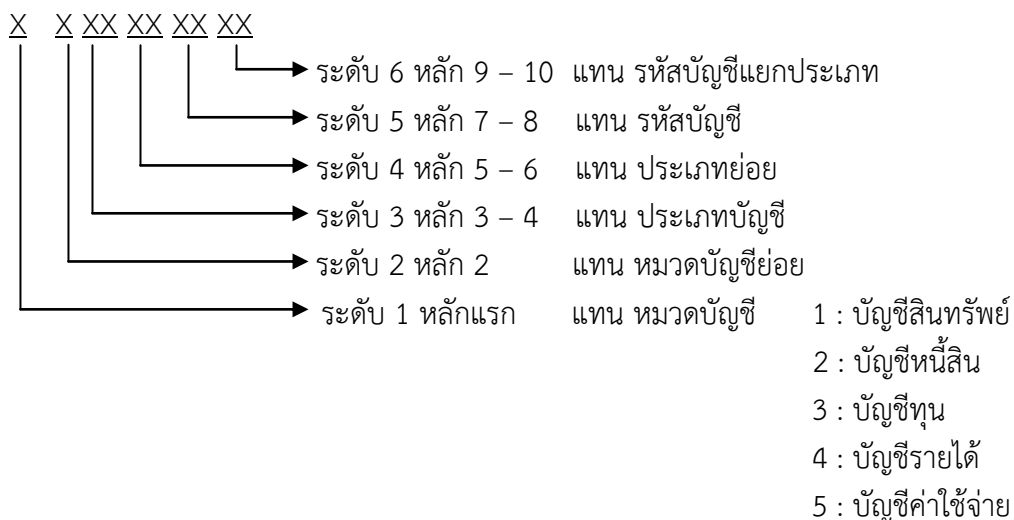
- ระดับที่ 1   **หมวด** เช่น สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนทุน เป็นต้น
- 2   **หมวดย่อย** เช่น สินทรัพย์หมุนเวียน สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน เป็นต้น
- 3   **ประเภท** เช่น เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ลูกหนี้ เป็นต้น
- 4   **ประเภทย่อย** เช่น เงินสดในมือ เงินฝากธนาคาร เงินฝากคลัง เป็นต้น

บัญชีแยกประเภท

ในบทนี้จะเป็นการแสดงบัญชีแยกประเภททั้งหมดที่กำหนดไว้ในผังบัญชีมาตรฐานตามการจัดลำดับในโครงสร้างผังบัญชี โดยได้นำชื่อกลุ่มบัญชีที่ปรากฏในโครงสร้างผังบัญชีมาแสดงไว้รวมกันด้วย เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของบัญชีแยกประเภทในผังบัญชีกับโครงสร้างบัญชี

การกำหนดรหัสบัญชีในผังบัญชี

รหัสบัญชีในผังบัญชียี่นี้ประกอบด้วยตัวเลข 10 หลัก ซึ่งแทนความหมายดังนี้

ตัวอย่างเช่น รหัสบัญชี	1 1 01 01 01 01	แทนบัญชีแยกประเภทดังนี้	
หลักแรก	หมายเลข 1	แทน หมวดบัญชี	สินทรัพย์
หลักที่สอง	หมายเลข 1	แทน หมวดบัญชีย่อย	สินทรัพย์หมุนเวียน
หลักที่สามและสี่	หมายเลข 01	แทน ประเภทบัญชี	เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด
หลักที่ห้าและหก	หมายเลข 01	แทน ประเภทบัญชีย่อย	เงินสดในมือ
หลักที่เจ็ดและแปด	หมายเลข 01	แทน รหัสบัญชี	เงินสดในมือ
หลักที่เก้าและสิบ	หมายเลข 01	แทน บัญชีแยกประเภท	เงินสดในมือ

บทที่ 4 เอกสาร สมุดบัญชี ทะเบียน

1. เอกสาร ให้ใช้ใบสำคัญการลงบัญชีเป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี จำแนกได้เป็น ๓ ประเภท คือ

- 1.1 ใบสำคัญการลงบัญชีด้านรับ
- 1.2 ใบสำคัญการลงบัญชีด้านจ่าย
- 1.3 ใบสำคัญการลงบัญชีทั่วไป

1.1 ใบสำคัญการลงบัญชีด้านรับ (บร.) หมายถึง หลักฐานในการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการรับเงิน เช่น เงินสด เช็ค ตราพต์ ธนาณัติ เงินฝากธนาคาร หรือเงินฝากคลัง การรับเงินตามเอกสารการรับเงิน ให้จัดทำใบสำคัญการลงบัญชีด้านรับตามประเภทของเงินในบัญชีแยกประเภททั่วไป โดยมีเอกสารประกอบ ดังนี้

1.1.1 ใบแจ้งการเครดิตบัญชี และแบบฟอร์มการเบิกเงินตามที่ระบบ GFMS กำหนดเป็นเอกสารแสดงการรับเงินฝากคลังจากคลัง

1.1.2 ต้นข้าวเช็ค เป็นเอกสารแสดงการรับเงินสดจากการเขียนเช็คถอนเงินฝากธนาคารเพื่อมาใช้จ่ายที่สำนักงานหรือในกรณีเพิ่มยอดบัญชีเงินฝากธนาคารโดยการเขียนเช็คส่งจ่ายเพิ่มยอดบัญชีเงินฝาก

1.1.3 สมุดคู่ฝาก เป็นเอกสารแสดงการฝากและถอนเงินกับธนาคารพาณิชย์ โดยใช้สมุดคู่ฝากและให้ถือรายการในสมุดคู่ฝากของธนาคารเป็นเอกสารในการบันทึกรายการบัญชี

1.1.4 สำเนาใบเสร็จรับเงิน (กง.1) ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการเงิน พ.ศ. 2554 หมวด 5 ข้อ 41 เป็นเอกสารแสดงการรับเงินที่บุคคลหรือส่วนราชการนำมาส่งหรือชำระหนี้ให้โดยไม่มีหลักฐานการนำส่งหรือชำระหนี้ ในกรณีรับชำระหนี้เงินยืมเป็นใบสำคัญให้ออกใบรับใบสำคัญตามแบบและวิธีจัดทำที่กระทรวงการคลังกำหนด

1.1.5 ใบยืมเงิน (กง.3) ฉบับที่ 2 เป็นเอกสารแสดงการรับเงินยืมตามนัยแห่งข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการเงิน พ.ศ.2554 หมวด 11 ข้อ 78 ถึง 80

1.1.6 ใบนำส่งเงิน (กง.4) ฉบับที่ 1 เป็นเอกสารแสดงการรับเงินที่ส่วนราชการหรือบุคคลนำเงินมาส่ง ซึ่งการรับเงินต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้รวมทั้งการรับชำระหนี้เงินยืมด้วย

1.1.7 ใบฝากเงิน (กง.5) ฉบับที่ 1 เป็นเอกสารแสดงการรับฝากเงินซึ่งผู้นำมาฝากอาจจะเป็นส่วนราชการอื่นหรือบุคคลก็ได้

1.1.8 ใบถอนเงินฝาก (กง.6) ฉบับที่ 2 เป็นเอกสารแสดงการรับเงินที่ฝากไว้ชำระไว้เกิน หรือขอรับเงินที่ขอให้ช่วยหักให้คืน

1.1.9 ใบถอนเงินฝากธนาคาร (กง.7) ต้นฉบับ เป็นเอกสารแสดงการรับเงินที่ถอนจากเงินฝากธนาคารมาไว้จ่าย โดยใช้ประกอบกับหลักฐานการถอนเงินของธนาคาร

1.1.10 ใบสรุปการรับเงินประจำวัน (กง.12.1) ใช้สำหรับกรณีที่ส่วนราชการรับเงินเป็นจำนวนมากรายการในวันหนึ่ง ๆ จำเป็นต้องสรุปการรับเงินประจำวัน เป็นยอดรวมตามประเภทของเงิน

1.1.11 สำเนาใบถอนเงินธนาคาร ใช้สำหรับกรณีถอนเงินจากธนาคาร ให้ใช้แบบพิมพ์ของธนาคารผู้ให้ถอนเงิน

1.1.12 สำเนาใบฝากเงินธนาคาร ใช้สำหรับกรณีฝากเงินกับธนาคาร ให้ใช้แบบพิมพ์ของธนาคารผู้รับฝาก

1.2 ใบสำคัญการลงบัญชีด้านจ่าย (บจ.) หมายถึง หลักฐานในการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการจ่ายเงินสด หรือเงินฝากธนาคาร ให้จัดทำใบสำคัญการลงบัญชีด้านจ่ายตามประเภทของเงินในบัญชีแยกประเภททั่วไป โดยมีเอกสารประกอบ ดังนี้

1.2.1 หลักฐานการจ่ายเงินตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดเป็นเอกสาร แสดงการจ่ายเงินให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินโดยกำหนดรูปแบบเฉพาะ

1.2.2 ต้นฉบับใบเสร็จรับเงิน (กง.1) ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่า ด้วยการเงิน พ.ศ.2554 หมวด 5 ข้อ 41 เป็นเอกสารที่ได้รับจากส่วนราชการเมื่อได้จ่ายเงินที่นำส่งหรือชำระหนี้ให้ โดยไม่มีหลักฐานการนำส่งหรือชำระหนี้

1.2.3 ใบสำคัญรับเงิน (กง.2) เป็นเอกสารที่ได้รับเมื่อมีการจ่ายเงิน ซึ่งตามลักษณะผู้รับเงินไม่สามารถออกใบเสร็จรับเงินให้ได้ หรือมิได้ลงลายมือชื่อรับเงินไว้ในเอกสารอื่นใด ของทางราชการ ทั้งนี้ เว้นแต่รายจ่ายนั้นระเบียบแบบแผนของทางราชการอนุญาตให้ทำใบรับรองการจ่ายเงิน (บก.111) ได้

1.2.4 ใบสำคัญรับเงิน (กง.2.1) เป็นเอกสารที่ได้รับเมื่อมีการจ่ายเงินประเภท เดียวกันหลายราย และตามลักษณะผู้รับเงินไม่สามารถออกใบเสร็จรับเงินให้ได้หรือมิได้ลงชื่อรับเงินไว้ใน เอกสารอื่นใดของทางราชการ ทั้งนี้ เว้นแต่รายจ่ายนั้นระเบียบแบบแผนของทางราชการอนุญาต ให้ทำใบรับรองการจ่ายเงิน (บก.111) ได้

1.2.5 ใบยืมเงิน (กง.3) ฉบับที่ 1 เป็นเอกสารแสดงการจ่ายเงินยืมตามนัย แห่งข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการเงิน พ.ศ.2554 หมวด 11 ข้อ 78 ถึง 80

1.2.6 ใบนำส่งเงิน (กง.4) ฉบับที่ 2 เป็นเอกสารการจ่ายเงิน ซึ่งส่วนราชการ หรือบุคคลนำเงินไปส่งที่อื่น ซึ่งการจ่ายเงินนั้นปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ รวมทั้งการส่งชำระหนี้เงินยืมด้วย

1.2.7 ใบฝากเงิน (กง.5) ฉบับที่ 2 เป็นเอกสารแสดงการฝากเงินกับส่วนราชการ

1.2.8 ใบถอนเงินฝาก (กง.6) ฉบับที่ 1 เป็นเอกสารที่แสดงการจ่ายเงินที่ขอถอน จากเงินที่ฝากไว้ ชำระไว้เกินหรือขอรับเงินที่ขอให้ช่วยหักให้คืน

1.2.9 ใบสรุปการจ่ายเงินประจำวัน (กง.12) ใช้สำหรับกรณีที่จำเป็นต้องสรุป รายการจ่ายเงินประจำวัน เช่น การจ่ายเงินที่ใช้สมุดจ่ายเงินหรือบัตรจ่ายเงินเป็นหลักฐานการจ่ายเงิน หรือมีการจ่ายเงินตามประเภทของเงินเป็นจำนวนมากรายการในวันหนึ่ง ๆ เป็นต้น

1.2.10 ใบสำคัญคู่จ่ายเงิน ใช้สำหรับกรณีที่มีการจ่ายเงินตามเอกสารประกอบการ ลงบัญชีนอกจากที่ได้กำหนดไว้ในหมวดนี้ เช่น ใบเสร็จรับเงินของผู้ขาย ผู้รับจ้าง โรงพยาบาล โรงแรม หรือ สถานศึกษาต่างๆ เป็นต้น

1.3 ใบสำคัญการลงบัญชีทั่วไป (บท.) หมายถึง หลักฐานในการบันทึกบัญชี ที่ไม่เกี่ยวกับการรับ-จ่ายเงินสด หรือเงินฝากธนาคาร ได้แก่ รายการเกี่ยวกับการโอนบัญชี แก้ไขบัญชีปรับปรุงบัญชี และการเปิดบัญชีปิดบัญชี เป็นต้น รวมทั้งการรับเอกสารหลักฐานประเภทเดียวกัน เพื่อจัดทำใบสำคัญ การลงบัญชีทั่วไปตามประเภทของเงินในบัญชีแยกประเภททั่วไป

การให้เลขที่ใบสำคัญการลงบัญชี เป็นดังนี้

1. ใบสำคัญการลงบัญชีด้านรับ ให้ขึ้นต้นด้วยเลข 1 และต่อท้ายด้วยลำดับที่ (Running) ตัวอย่างเช่น 10001 หมายถึง ใบสำคัญการลงบัญชีด้านรับเลขที่ 1
2. ใบสำคัญการลงบัญชีด้านจ่าย ให้ขึ้นต้นด้วยเลข 2 และต่อท้ายด้วยลำดับที่ (Running) ตัวอย่างเช่น 20001 หมายถึง ใบสำคัญการลงบัญชีด้านจ่ายเลขที่ 1
3. ใบสำคัญการลงบัญชีทั่วไป ให้ขึ้นต้นด้วยเลข 3 และต่อท้ายด้วยลำดับที่ (Running) ตัวอย่างเช่น 30001 หมายถึง ใบสำคัญการลงบัญชีทั่วไปเลขที่ 1
4. ให้บันทึกชื่อสมุดบันทึกรายการขึ้นต้น เลขที่หน้าพร้อมทั้ง วัน เดือน ปี ที่บันทึก รายการในสมุดบันทึกรายการขึ้นต้น ไว้ในใบสำคัญการลงบัญชี และเอกสารประกอบทุกฉบับโดยให้นายทหารบัญชี หรือเจ้าหน้าที่ผู้บันทึกบัญชีลงลายมือชื่อย่อกำกับไว้ด้วย

กรณีที่ต้องบันทึกรายการในทะเบียนคุม บัญชีย่อย หรือสมุดช่วย ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงิน จะพิจารณากำหนดให้บันทึกชื่อทะเบียน บัญชีย่อย หรือสมุดช่วย เลขที่หน้าพร้อมวัน เดือน ปี ที่บันทึกรายการในทะเบียน บัญชีย่อย หรือสมุดช่วยนั้นๆ ไว้ในใบสำคัญการลงบัญชีและเอกสารประกอบด้วยก็ได้ โดยให้ถือปฏิบัติ ตามความในวรรคหนึ่ง โดยอนุโลม

การลงลายมือชื่อในใบสำคัญการลงบัญชี เป็นดังนี้

1. ผู้ทำ หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการบันทึกสมุดรายการขึ้นต้นเป็นผู้ลงลายมือชื่อ
2. ผู้ลงบัญชี หมายถึง นายทหารบัญชี หรือหัวหน้านายทหารการเงิน หรือเจ้าหน้าที่การเงิน เป็นผู้ลงลายมือชื่อ แล้วแต่กรณี
3. ผู้อนุมัติ หมายถึง หัวหน้านายทหารการเงิน เป็นผู้ลงลายมือชื่ออนุมัติ ยกเว้น กรณีเงินขาดบัญชี ซึ่งจะต้องทำการสอบสวนหาตัวผู้รับผิดชอบให้ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายเงินเป็นผู้ลงลายมือชื่ออนุมัติ

การจัดเก็บเอกสาร

ให้จัดเก็บใบสำคัญการลงบัญชีแยกตามประเภทของใบสำคัญการลงบัญชีโดยให้ เรียงลำดับที่ของใบสำคัญจากเลขที่น้อยไปหามาก การเก็บใบสำคัญการลงบัญชีให้แนบเอกสารประกอบ และ หลักฐานไว้กับต้นเรื่องด้วย

ใบสำคัญการลงบัญชีและเอกสารประกอบ ฉบับที่การรับจ่ายเงินยังไม่เสร็จสิ้น หรือยังมีข้อผูกพันที่จะต้องรับหรือจ่ายเงินอยู่อีก ให้จัดเก็บแยกไว้ส่วนหนึ่งต่างหาก ตามชนิดหรือประเภท ของเอกสารนั้น เมื่อการรับจ่ายเงินตามเอกสารนั้นได้เสร็จสิ้นลงแล้วให้นำมาจัดเก็บตามวิธีการตามวรรคหนึ่ง

2. สมุดบันทึกรายการขึ้นต้น แบ่งตามรายการรับจ่ายเงิน ใช้สำหรับบันทึกรายการทางการเงินทุกรายการเรียงตามลำดับก่อนหลังของรายการที่เกิดขึ้นก่อนที่จะผ่านรายการไปบันทึก ในสมุดบันทึกรายการขึ้นปลายหรือบัญชีแยกประเภททั่วไปต่อไป ประกอบด้วย

2.1 สมุดรายวันเงินรับ (บข.3) ใช้สำหรับบันทึกรายการรับเงินประจำวัน ทั้งที่เป็น ตัวเงินสดและเอกสารการเงินซึ่งมีมูลค่าเป็นเงิน เช่น เช็ค ดราฟต์ ธนาณัติ เป็นต้น เมื่อสิ้นสุดการรับเงินประจำวัน ให้รวมจำนวนเงินของแต่ละช่องที่ลงรับไว้ในวันนั้น แล้วบันทึกไว้เป็นรายการ “รวมรับประจำวันนี้” กับให้รวม จำนวนเงินที่ลงรับไว้ตั้งแต่ต้นปีหรือวันเปิดบัญชีแล้วแต่กรณีจนถึงปัจจุบัน และบันทึกไว้เป็นรายการ “รวมรับ จนถึงวันนี้” ในบรรทัดต่อจาก “รวมรับประจำวันนี้” ด้วย

2.2 สมุดรายวันเงินจ่าย (บข.4) ใช้สำหรับบันทึกรายการจ่ายเงินประจำวัน ทั้งที่เป็นตัวเงินสดและเอกสารการเงินซึ่งมีมูลค่าเป็นเงิน เช่น เช็ค ดราฟต์ ธนาณัติ เป็นต้น เมื่อสิ้นสุดการจ่ายเงินประจำวัน ให้รวมจำนวนเงินของแต่ละช่องที่ลงจ่ายไปในวันนั้น แล้วบันทึกไว้เป็นรายการ “รวมจ่ายประจำวันนี้” กับให้รวมจำนวนเงินที่ลงจ่ายไปตั้งแต่ต้นปีหรือวันเปิดบัญชีแล้วแต่กรณีจนถึงปัจจุบัน และบันทึกไว้เป็นรายการ “รวมจ่ายจนถึงวันนี้” ในบรรทัดต่อจาก “รวมจ่ายประจำวันนี้” ด้วย

2.3 สมุดรายวันทั่วไป (บข.5) ใช้สำหรับบันทึกรายการที่มีใช้ เงินสด หรือเงินฝากธนาคาร หรือเงินฝากคลัง เช่น แก้ไขบัญชี ปรับปรุงบัญชีและการปิดบัญชี เป็นต้น

การบันทึกรายการในสมุดรายวันเงินรับ สมุดรายวันเงินจ่าย สมุดรายวันทั่วไป ให้สรุปรายการที่เกี่ยวกับการรับหรือจ่ายเงินผ่านไปลงบัญชีแยกประเภททั่วไป ด้วยรายการและจำนวนเงินเป็นยอดรวม เป็นประจำทุกวันที่มีการรับจ่ายเงิน ส่วนการผ่านรายการไปลงทะเบียน หรือบัญชีย่อยนั้น ให้กระทำรายการต่อรายการ

3. สมุดบันทึกรายการชั้นปลาย หมายถึง สมุดที่ใช้ในการแจกแจงแยกประเภทรายการทางบัญชี เพื่อให้มีข้อมูลที่รายละเอียดมากยิ่งขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

3.1 บัญชีแยกประเภททั่วไป ให้เปิดบัญชีตามผังบัญชีที่กำหนดไว้ในบทที่ 3

3.2 ทะเบียน ประกอบด้วย

3.2.1 ทะเบียนคุมฎีกาเบิกจ่ายเงิน ใช้สำหรับบันทึกรายการเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินที่ขอเบิกเงินจากคลัง หรือส่วนราชการอื่น เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการใช้จ่ายเงินภายในระยะเวลาที่ระเบียบกำหนด

3.2.2 ทะเบียนคุมใบสำคัญค้างจ่าย ใช้สำหรับบันทึกหลักฐานการขอเบิกเงินที่มีการรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายแล้วแต่ยังมีได้จ่ายเงิน

3.2.3 ทะเบียนคุมหลักฐานขอเบิก ใช้สำหรับบันทึกรายการเกี่ยวกับการรับเอกสารที่จะต้องดำเนินการจ่ายเงินให้กับเจ้าหนี้ หน่วยรับการสนับสนุนการเบิกจ่าย หรือผู้มีสิทธิ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมมิให้เอกสารสูญหาย และเร่งดำเนินการเบิกจ่ายเงินโดยตามลำดับก่อนหลัง

3.2.4 ทะเบียนคุมรายได้ (เปิดแยกตามประเภทของรายได้) ใช้สำหรับบันทึกและควบคุมเงินรายได้ที่ได้จากการดำเนินงาน

3.2.5 ทะเบียนคุมลูกหนี้เงินยืม ใช้สำหรับบันทึกและควบคุมรายละเอียดเกี่ยวกับลูกหนี้เงินยืมประเภทต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการติดตาม ทวงถาม ให้ชำระหนี้ตามระยะเวลาที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ใ้ใช้สัญญา ยืมแทนทะเบียนคุมลูกหนี้ก็ได้

3.2.6 ทะเบียนรับเช็ค ใช้สำหรับบันทึกและควบคุมรายละเอียดของเช็คที่ได้รับจากบุคคลภายนอก

3.2.7 ทะเบียนคุมเจ้าหนี้ค่าสินค้าและบริการ และทะเบียนคุมเจ้าหนี้รายจ่ายประเภททุน ใช้สำหรับบันทึกและควบคุมรายละเอียดเจ้าหนี้จากการซื้อสินค้าหรือบริการหรือรายจ่ายบลงทุน เพื่อประโยชน์ในการติดตาม เร่งรัดการเบิกให้ชำระหนี้ตามระยะเวลาที่กำหนด โดยให้เปิดตามจำนวนเจ้าหนี้

3.2.8 ทะเบียนเงินประกันสัญญา ใช้สำหรับบันทึกรายละเอียดเงินประกันสัญญาต่างๆ แต่ละราย เพื่อให้ทราบว่าได้รับเงินนั้นไว้เป็นจำนวนเท่าไร ตั้งแต่เมื่อใด จ่ายคืนไปแล้วเมื่อใด โดยบันทึกเรียงตามลำดับการรับเงิน

3.2.9 ทะเบียนคุมเงินมัดจำ ใช้สำหรับบันทึกรายละเอียดการรับจ่ายเงินมัดจำเงินประกันของแต่ละรายเพื่อให้ทราบว่าได้รับเงินนั้นไว้เป็นจำนวนเท่าไร ตั้งแต่เมื่อใด จ่ายคืนไปแล้วเมื่อใด โดยบันทึกเรียงตามลำดับการรับเงิน

3.2.10 ทะเบียนคุมทรัพย์สิน ใช้สำหรับบันทึกควบคุมสินทรัพย์ถาวรที่ได้รับมาเพื่อใช้ในการดำเนินการของสถานศึกษา

3.2.11 ทะเบียนคุมเงินรับผิดชอบตามสัญญารับสภาพหนี้ ใช้สำหรับบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับเงินรับผิดชอบตามสัญญารับสภาพหนี้ทุกกรณีเป็นรายบุคคลเพื่อให้ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย จำนวนเงินที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเท่าใด เงื่อนไขในการผ่อนชำระการส่งใช้เงินและจำนวนเงินคงค้าง รวมทั้งการจ่ายเงินหรือนำส่งเงิน

ส่วนราชการที่มีเงินรายรับของสถานศึกษาของ กท. สามารถพิจารณาจัดทำทะเบียน ตามข้อ 3 ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

3.3 บัญชีย่อย ให้เปิดบัญชีย่อยได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อใช้ประกอบบัญชีแยกประเภททั่วไปในกรณีที่จำเป็น หรือต้องการทราบรายละเอียดของรายการรับจ่ายเงินรายรับของสถานศึกษา โดยยอดคงเหลือในบัญชีย่อยของบัญชีแยกประเภททั่วไปโดยรวมกันต้องเท่ากับยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทนั้น ๆ ทั่วไป

